

accidentia (ob simplicitatem Dei); *e.* sunt saltem de essentia, et haec non est solum esse a se. — *R. d. maj.* aut attributa physice distincta, aut attributa metaphysice solum distincta, etc, *c;* secus, *n.* — *c. d. min.* non attributa physice distincta, *c;* non metaphysice, *n.* — *d. cons.* attributa sunt de essentia physica, etc, *c;* sunt de essentia metaphysica, *n.*

Objic. 10º Soli homines et angeli facti sunt ad imaginem et similitudinem Dei; *a.* si essentia Dei esset *esse*, etiam alia quae sunt, essent ad imaginem Dei; *e.* — *R. d. maj.* ad imaginem plenius expressam, perfectius participatam, *c;* secus, *n.* — *c. d. min.*

CAPUT III.

DE ACTIVITATE DEI AD INTRA.

Post probatam infinitam omnimodam Dei perfectionem, non est cur ostendatur etiam Deum vivere vita infinite perfecta; sed potius inquirendum est in quo consistat, quantum nobis talia scrutari licet, activitas Dei illa vitalis immanens. — Ac primo quidem, ex praecedentibus circa Dei summam simplicitatem evidens est, in Deo nullam vegetationis vel sensibilitatis vitam formaliter existere posse, quum haec organica sit, atque organa, materiam extensam et compositam, essentialiter exigat; sed de vita intellectuali sola posse sermonem misceri. Hujus porro vitae quum omnia sint omnibus quae novimus analogia, univoce similia nulli, ut ne impossibile tentare audeamus, neque impervias obscuritates per obscuritates alias illustrare videamur, omnia erunt ad nostrum cogitandi modulum reducenda, per comparationem ad nostras humanas actiones immanentes explananda, atque per viam analogiae, eminentiae, corrigenda et objectivae Dei simplicitati et infinitati adaptanda. Sint ergo de duabus vitalibus operationibus Dei :

- Quaestio 1. De intellectu divino.
- Quaestio 2. De voluntate divina.

QUAESTIO 1.

De intellectu divino.

De Divino intellectu tria praecipue occurrent disquirenda suo ordine, nempe :

- Articulus 1. Generatim de natura scientiae Dei.
- Articulus 2. Speciatim de ideis Dei.
- Articulus 3. Speciatim de judiciis Dei.

ARTICULUS 1.

De natura scientiae Dei.

Generalia circa Divipam scientiam, quasi per modum introductionis ad sequentia magis particularia, exponenda veniunt

- § 1. De perfectione scientiae Dei.
- § 2. De objecto materiali scientiae Dei.

§ 1. DE PERFECTIONE SCIENTIAE DEI.

Propositio 34.

Est in Deo scientia perfectissima, ab omni nostra cognitione essentialiter diversa.

Stat. quaest. 1) Ex dictis de essentiae Dei infinita perfectione, immediate sequitur, et supponitur nunc, Deum esse substantiam spiritualem viventem, intelligentem, volentem, idque in summo gradu.

2) Non ergo queritur an Deus habeat scientiam, neque an perfecta haec sit, sed potius in quo consistat haec scientiae Dei perfectio, et in quo differat ab humana scientia.

Prob. Comparando naturam scientiae humanae et naturam humanam cum natura divina, multiplex invenitur discrimen; nam :

1º Homo scientiam habet actibus pluribus successivis; — Deus nullam potentiam vel successionem patiens, uno actu simultaneo, aeterno, totam suam scientiam habet.

2º Homo scientiam habet actibus quibus dividat ideas abstractas et eas componat in judicia, et ratiocinio discursivo augeat cognitionem; — Deus simplici intuitu objectum in concreto perspicit et plene cognoscit.

3º Homo scientiam habet quae non semper tota in actu, sed saepius *ut habitus* in intellectu manet; — Deus nunquam in habitu (i. e. in potentia) sed semper in actu intelligit.

4º Homo scientiam haurit *ex causis inadaequatis*, semper partialibus; — Deus semper ex prima una adaequata.

5º Homo sibi scientiam componit multiplicem et divisibilem, per distinctas species et intellections; — Deus scientiam habet simplicem et indivisibilem.

6º Hominis scientia saepe est obscura, incerta, fallibilis; — Dei scientia est evidentissima, certissima, infallibilis.

7º Hominis scientia est *accidens* in substantia animae; — Dei scientia est ipsa Dei substantia et essentia.

8º Hominis scientia est extensive et intensive *finita*; — Dei scientia est utroque sensu *infinita*.

§ 2. DE OBJECTO MATERIALI SCIENTIAE DEI.

Propositio 35.

Deus seipsum intelligit et adaequate comprehendit.

Notiones. Comprehendere est cognoscere rem secundum totam suam cognoscibilitatem : tum extensive tum intensive.

Stat. quaest. Haec Dei scientia, quam nunc affirmamus non polemice sed dogmatice, vocatur *scientia Dei primaria* quia pro objecto habet ipsam Dei essentiam : objectum *divino intellectui* soli proprium et maxime proportionatum; opponitur autem *scientiae Dei secundariae* de qua mox sequentibus propositionibus, quae est de aliis rebus praeter Deum, et subdividitur in scientiam simplicis intelligentiae, visionis, et medium.

Prob. Deus, utpote actus purus et infinitus, est infinite intelligibilis, et est infinite intelligens; *a.* ita habetur proportio inter intelligibilitatem essentiae Dei et intellectum ejus qui essentiam comprehendat; *e.*

Ad maj. 1) Deus est ipsum esse seu ipsum verum ontologicum; *e.* quoad totam suam essentiam infinitam est intelligibilis; — 2) intellectus ut sic est perfectio simplex; *e.* est in Deo, et quidem gradu infinito.

Propositio 36.

Possibilia omnia cognoscit Deus.

Stat. quaest. 1) Possibilia possunt considerari aut secundum suam rationem formalem et internam, quae est ipsa entitas creabilis; aut secundum rationem externam, fundamentalem et eminentem, quam habent in ipso Deo! — quaeritur de priore, nam de posteriore patet!

2) Probatur praesertim quoad *supposita* possibilia, quorum perfecta cognitione ipso facto attinguntur fines, bonitates, relationes, actus, etc... possibles.

3) Haec *scientia simplicis intelligentiae* ordinario dicitur, per oppositionem ad alias duas de quibus mox in sequentibus propositionibus; et ab omnibus admittitur. Quapropter sufficit eam dogmatice hic asserere.

Prob. 1º Scientia Dei infinita complectitur quidquid est cognoscibile, secundum adaequatam rationem cognoscibilitatis; *a.* possibilia sunt cognoscibilia secundum omnes rationes individuantes, fines, bonitates, efficaciam, relationes possibles; *e.*

Prob. 2º Deus (per intellectum et voluntatem agens) singula possibilia potest singulis momentis creare et sapientissime ad suum quodque finem ordinare; *a.* non potest sic creare et ordinare nisi quod perfecte cognoscit; *e.*

Prob. 3º Cognitio comprehensiva suae essentiae et omnipotentiae Deo exhibet non solum quae formaliter, sed etiam quae eminenter et virtualiter in ea insunt; *a.* ita insunt possibilia omnia; *e.*

Ad min. 1) In essentia, ut exemplari multipliciter ad extra imitabili, continentur eminenter possibilia omnia, ut exemplata varie imitantia essentiam Dei seu participantia ejus esse.

2) In omnipotentia, ut causa efficiente prima, continentur virtualiter omnia possibilia, ut effectus producibles.

Propositio 36.

Deus cognoscit omnia absolute futura, sive necessaria, sive libera.

Notiones. *Absolute futura* i. e. quae revera aliquando fient, sive de suppositis, sive de actionibus suppositorum agatur; probatur tamen speciatim de actionibus, nam cetera inde pendent.

Necessaria: non metaphysice, sed physice, i. e. quae non pendent a libertate agentis creati.

Libera: quae pendent a libertate creature.

Stat. quaest. Haec *scientia visionis* ordinario dicitur; ab illisque omnibus admittitur, qui de Dei essentia personali (non pantheistica) nobiscum sentiunt.

Prob. 1ª pars (necessaria). 1º Deus comprehendens suam voluntatem et potentiam, cognoscit creaturarum vires, dispositiones, coordinationes, etc; *a.* in his cognoscuntur effectus non liberi; *e.*

Prob. 2º Deus quovis momento debet cognoscere omne verum, et ab aeterno cognoscit quidquid unquam cogniturus est; *a.* omnia necessario futura sunt vera et cognoscibilia, eaque Deus saltem tunc cogniturus est, dum existunt; *e.*

Prob. 2ª pars (libera). 1º Intellectus divinus, actus infinitus et purus, determinatus est ad cognoscendum quidquid habet intrinsecam cognoscibilitatem; *a.* res libere futurae habent intrinsecam cognoscibilitatem; *e.*

Prob. min. 1) Distincta illa et actualis et propria existentia quam res habebit, illa ipsa est objectum intellectui divino propositum; *a.* haec existentia intrinsece habet cognoscibilitatem; *e.*

2) Qui heri dixisset me hoc momento hodierno esse id facturum (quod nunc facio), verum evidenter dixisset; *a.* quod est verum, est intrinsece cognoscibile; *e.*

Prob. 2º Deus omnes actus et effectus liberos saltem cognoscit dum existunt; *a.* quod aliquando cognoscit debet ab aeterno cognoscere; *e.*

Ad min. 1) Paulatim discere, quomodocumque fiat, est magna imperfectio; — 2) quod aliquando potest terminare cognitionem, hoc potest semper, etiam ab aeterno, cognosci ab intellectu qui suam scientiam non haurit ex rebus, sed ex se solo eam habet, et rem requirit solum ut terminum et conditionem.

Prob. 3º Si Deus non cognosceret futura libera, ea suspicans solum hypothetice cognosceret; *a.* ita nihil posset sapienter et certo ad suos fines dirigere; quod repugnat; *e.*

Ad maj. Hoc solum sciret : nisi qua libera causa mediate vel immediate turbabit ordinem a me constitutum, hoc... eveniet.

Ad min. Si Deus hominem ad certum munus velit eligere, ut eum ad suum finem certo et suaviter ducat, debet jam scire quid parentes, quid alii circa ipsum, quid ipse facturus sit (idem valet de integris populis, etc.).

Objic. 1º Haec cognitio posset abesse in Deo, *e.* non est perfectio quae ei necessario insit. — *R. d. ant.* posset absolute (i. e. nihil addit vel detrahit essentiae divinae), *c.*; posset hypothetice (i. e. posito quod res sit vere futura), *n.*

Objic. 2º Deus non mutatur si in tempore cognoscit quod ab aeterno non fuit cognoscibile; *a.* libere futura non sunt cognoscibilia nisi quum flunt; *e.*

Prob. min. Ut res sit cognoscibilis debet esse determinata, non indifferens ad contradictoria; *a.* antequam existant, libere futura sunt indifferenta; *e.*

prob. min. Veritas sequitur esse, et determinata veritas determinatum esse; *e.* — *R. Ad 1º d. maj.* Deus non mutaretur proxime, *c.*; hoc non supponeret imperfectionem in Deo, *n.* — *d. min.* non habent cognoscibilitatem actu et physice, *c.*; logice, *n.*

Ad 2º c. maj. — *d. min.* physice indifferenta, *c.*; logice, *n.*

Ad 3º d. ant. sequitur physice determinatum esse, *n.*; logice determinatum, *c.*

Objic. 3º (contra 3º argumentum). Hoc argumentum supponit providentiam; *a.* providentiae pars intrinseca et essentialis est scientia futurorum; *e.* supponit quod probandum. — *R. d. maj.* supponit providentiae factum, *n.*; possibilitem (ob perfectionem Dei qui debet posse suas creaturas regere), *c.*; — *c. min.*

Propositio 38.

Deus cognoscit omnes actus liberos conditionate futuros.

Notiones. 1) In conditionate futuris tria sunt consideranda : a) *conditio* sub qua aliquid futurum est; — b) *conditionatum* quod futurum est sub conditione; — c) *nexus* inter conditionem et conditionatum.

2) *Nexus* potest esse *nullus*, v. c. si turcarum imperator cras dormiet, papa breviarium leget; et etiam si eset vera conditio, et verum conditionatum, propositio ut conditionalis esset falsa; neque de talibus futuris conditionatis agimus nunc.

3) *Nexus* potest esse *necessarius*, sive physice, sive metaphysice, v. c. si ignem admoveat, stipula comburetur; et etiamsi non verificetur conditio, nec conditionatum, propositio ut conditionalis esset certa et necessaria; neque de talibus necessario futuris conditionatis agimus nunc.

4) *Nexus* potest esse *contingens*, i. e. talis ut etiam posita conditione, maneat conditionatum in potestate liberae voluntatis creatae, v. c. si tuus frater cras subito morietur, tu conversus, monachus fies; et sive verificetur, sive non verificetur conditio, propositio, ut conditionalis potest esse sive

vera, sive falsa, pro libera determinatione voluntatis creatae; et de his libere futuris conditionatis dicimus, a Deo cognosci utrum vera an falsa sint.

Stat. quaest. Hanc *scientiam medium* affirmant Molinistae; negabunt initio Thomistae, sed nunc jam concedunt quoad factum; disputatio solum manet circa modum ea cognoscendi (cfr. infra).

Prob. 1º Infinitae perfectioni Dei repugnat, ut non possit, etiam maxime cupiens et volens, sapienter et provide gubernare creaturas suas, etiam liberas, ad finem suum intentum; *a.* hoc Deus non posset nisi certo cognosceret liberos actus conditionate futuros; *e.*

Prob. min. Ut decretum Dei circa res creandas, delendas, mutandas, impediendas, etc... sit infinite sapiens et providum, requiritur ut nihil Deus facere eligat, nisi quod certo sit medium futurum ad finem; *a.* nisi cognoscat conditionate futura, non certo sed conjecturaliter eliget creare hoc ens liberum vel illud, atque hanc vel illam conditionem procurare, tentando num ita finem suum obtineat; — (*N. B.* Conditions illae sunt a) eventus physici ex cursu ordinario naturae; b) casus prosperi vel adversi ex elementis; c) casus prosperi vel adversi ex voluntate hominum in societate).

Prob. 2º Si Deus non cognosceret libera conditionate futura, sequentur absurdia : 1) consilia et decreta Dei de rebus mundanis esse incerta et temeraria (ex conjecturis probabilibus, non scientia certa); — 2) non omnia subjecta esse providentiae divinae sed casui et fortunae; — 3) Deum discere ex eventu id quod antea ignoraverit; — 4) Deum perpetuo cogi emendatricem manum suis operibus admovere (nam plura evenirent praeter praevisionem).

Prob. 3º Deus infinite intelligens determinatus est ad cognoscendum omne determinate verum cognoscibile; *a.* libera conditionate futura sunt determinate vera et cognoscibilia; *e.*

Ad min. Tales propositiones non solum indeterminate verae sunt (i. e. verum est, si frater tuus moriatur, te aut futurum monachum aut non futurum); sed determinate ex duobus hoc unum et non alterum, est verum; nam duae contradictoriae propositiones nec simul verae, nec simul falsae, nec simul logice indifferentes esse possunt, sed necessario alterutra est vera, non quidem physice (nam potest res nunquam fieri revera), sed logice, i. e. in ordine conditionali, sicut cogitatur.

ARTICULUS 2.

De ideis divinis.

Ex ante probatis notum est divinam scientiam nostrae scientiae nonnisi analogice comparari posse, ac toto genere differre. Verumtamen quum de illa veritatem scrutaturi nos aliud medium praesto non habeamus, quum ut pro nostro cogitandi modo de divinis inquiramus, Dei simplicium apprehensionum seu idearum quae sint elementa nunc indagemus.

§ 1. De principiis idearum Dei.

§ 2. De objecto formalis immediato idearum Dei.

§ 1. DE PRINCIPIIS IDEARUM DEI.

Propositio 39.

Deus, omnia quae cognoscit, seipso i. e. essentia sua tanquam principio proximo cognitionis cognoscit.

Stat. quaest. 1) In mente humana distinguuntur (cfr. psychol.) :

- a) *intellectus*, i. e. potentia cognoscendi immaterialis;
- b) *species impressa*, i. e. forma intellectum informans, similitudinem rei cognoscendae referens virtualem, principium proximum quo intellectus suum actum efficit, intellectum determinans ad agendum;
- c) *species expressa*, i. e. ipse terminus immanens, actus cognoscendi, similitudinem objecti formalem exhibens, principium proximum quo intellectus est formaliter cognoscens.

2) Quaeritur nunc quodnam sit in Deo principium proximum cognitionis, sive efficiens (*species impressa*), sive formale (*species expressa*).

3) De *principio formali*, specie expressa, minor est difficultas; nam Deus ut actus purus nequit actum intelligendi habere distinctum a sua substantia; ergo principium proximum formale cognitionis divinae *est ipsa divina essentia*.

4) De *principio minus proximo efficiente*, intellectu, nulla esse potest difficultas, nam potentia intellectiva sicut omnis alia potentia, in Deo actu puro, repugnat.

5) Sed de *principio efficiente proximo* divinae cognitionis quaeritur, quomodo scilicet cognitio Dei terminative determinetur ad hoc potius quam ad aliud repraesentandum. Quoties enim intellectui humano objectum non est per seipsum praesens, fit illi per speciem, sui vicariam, impressam repraesentatum. Quid ergo Divino intellectui objectum repraesentet quaeritur; agitur autem de cognitione qua Deus alia praeter seipsum cognoscit; nam in cognitione sui ipsius evidenter nulla requiritur species vicaria substantiae praesentis (de his cfr. organolog. et psycholog.).

6) Dicimus in Deo nullam dari speciem impressam, sed principium proximum determinativum intellectionis esse ipsam essentiam Dei (S. Thom. Gent. I, 46).

Prob. 1° Species intelligibilis est principium proximum intellectualis operationis, sicut omnis agentis forma est principium propriae operationis; a. divina operatio intellectualis est ipsa Dei essentia; e. si daretur principium proximum hujus operationis, hoc esset principium ipsius essentiae divinae, entis a se; quod absurdum; e.

Prob. 2° Species comparatur ad intellectum sicut actus ad potentiam, et sicut accidens ad subjectum; a. utrumque in Deo repugnat; e.

§ 2. DE OBJECTO FORMALI IDEARUM DEI.

Propositio 40.

Deus, omnia quae cognoscit, in seipsis cognoscit tanquam in objecto formalis proximo cognitionis.

Notiones. 1) *Species* tum impressa tum expressa, quae in homine est, considerari potest *entitative* sumpta, et sic est accidentalis forma in anima inhaerens; — vel *terminative* seu *repraesentative* sumpta, et sic est ipsum objectum formale cognitionis repraesentatum seu ipsae notae quibus aliquares exhibetur.

2) Hac locutione : *objectum formale cognitionis*, varia significantur: scilicet : a) objectum ita *proprium alicujus cognitionis* ut per illud specificetur cognitio, quia per aliam cognitionem idem objectum attingi non potest: sic objectum formale cognitionis intellectualis est *universale, abstractum*, quia per cognitionem sensibilem attingi nequit, quae ad illud proportionem non habet; — b) objectum *cognitum prout sub hac nota* potius quam sub aliis suis attingitur hic et nunc, abstrahendo ab aliis notis, quae tamen attingi per eamdem cognitionem possent: sic objectum formale est cognitionis meae *iste homo currens* tantum, quum tamen sit idem frater meus natu major etc... sed de his non cogitem nunc (cfr. logic.); — c) objectum quod *intuitive attingitur* cognitione, propriis notis, non alienis (cfr. psychol.).

Stat. quaest. 1) De cognitionis divinae objecto formali, *primo sensu*, quaeri non debet, quum ex supra probatis de infinitate Dei sit evidens, soli Deo propriam esse plenam visionem divinae essentiae, creaturis vero eam imperviam, ac proinde eam esse objectum formale solius cognitionis Dei. — Nec *secundo sensu* quaerendum est, quum sit evidens Dei visionem infinite perfectam, comprehensivam, non posse esse inadaequatam, imperfectam.

2) Sed *tertio sensu* quaeritur de ideis Dei, quid immediate et formaliter repraesentent, seu ad quod objectum formale immediate et proxime terminentur, i. e. per quales species (proprias an analogas, abstractas an intuitivas, universales et inadaequatas an singulares et adaequatae concretas) Deus res intelligat.

3) Dicimus in Dei scientia res repraesentari a) non notis alienis sicut in nostris cognitionibus analogicis, b) neque notis abstractis et universalibus, ad singulares res per differentias contrahendis; — sed *in seipsis*, i. e.: a) ita ut ipsae totae sint *objectum formale* per se repraesentatum, b) et *objectum proximum* non jam ulterius contrahendum. — Unde cognitio Dei est a) singularum rerum distincta, non universalis, b) secundum notas et essentiales, et accidentales, et individuantes, adaequata non abstracta inadaequata, c) secundum notas proprias intuitiva, non analogica, nec factitia.

Prob. 1° Deus comprehendens primario suam essentiam et omnipotentiam, comprehendit etiam secundario omnes ejus virtualitates, seu imitabili-

tates essentiae, et producibilia ad extra; *a.* sic res extra se cognoscere debet 1) secundum notas earum maxime proprias, 2) distincte singulas secundum omnes notas tum esseentiales tum accidentales; *e.*

Prob. 2° Deus intellectus in actu puro, est de se determinatus ad cognoscendum quidquid est verum et cognoscibile intrinsece; *a.* omne ens, ipso facto quod est ens, habet suam entitatem, i. e. suam veritatem ontologicam intrinsecam, et est secundum eam intrinsece cognoscibile; *e.*

Coroll. 1^m Ergo Deus non utitur, sicut nos cognitionibus abstractis et universalibus; cognoscit tamen perfecte similitudines quae inter varias res vigeant, et sic perspicio universale fundamentale, cognoscit etiam nostra universalia formalia et universalium complexiones.

Coroll. 2^m Ergo cognitioni divinae res aliae nunquam exhibentur sine relatione sua transcendentali dependentiae sua a Deo, tum in sua possibiliitate intrinseca, tum in sua essentia sive metaphysica sive physica, tum in sua existentia et operatione; et hoc sensu saepissime a philosophis dicuntur res a Deo cognosci *in seipso tantum*; — quod nostram propositionem confirmat, nedum infirmet vel impugnet, quoad rem significatam, licet differat quoad modum loquendi.

Coroll. 3^m Ergo non in Deo, sicut in homine, multae sunt admittendae species impressae, nam haec in Deo una est, ipsa ejus Essentia, entitative sumpta; et eminenter omnes alias continens, terminative sumpta.

Objic. 1° Si Deus cognosceret omnia in seipsis, objectum formale specifativum divinae cognitionis esset ens creatum; *a.* hoc repugnat; *e.* — *R. d.* specifativum, i. e. terminans formaliter cognitionem, *c.*; i. e. tam intelligibile quam est intellectus divinus intellectivus; vel movens intellectum ad cognitionem sui, *n.* — *c. d. min.*

Objic. 2° Intellectum est perfectio intelligentis; *e.* si Deus cognosceret immediate omnia, perficeretur ab eis. — *R. d. ant.* intellectum, i. e. ipsa intellectio, *e.*; i. e. res extra cognoscentem, cuius propriam ille habeat cognitionem, *n.*; — *d. cons.* si ejus cognitio causatur a rebus..., *c.*; si solum terminatur ad eas, *n.*

ARTICULUS 3.

De judiciis divinis.

Nunc de cognitione Dei prout, secundum nostrum cogitandi modum, Deus habet judicia. Sicut enim homo habet alia judicia immediata, ex ipsa inspecta veritate, alia mediata, ex comparatione cum medio termino, et syllogistico processu; quaeritur an ita, et quo mediante termino, et in quibus judiciis, etiam Deus judicet. Unde etiam fit ut tota nunc instituenda inquisitio dicatur ordinario *de medio objectivo scientiae divinae*. Verumtamen haec omnia non nisi per analogiam ad nostra judicia disputantur; non enim Deus discursive intelligit, sed illi tribuimus virtualem discursum; imo nec proprie Deus

judicat, i. e. componit vel dividit, sed illi virtualia judicia tribuimus; ipse enim potius intuetur, quinimo potius ipse est suus intellectus, sicut est sua existentia.

Propositio 41.

Deus seipsum immediate in seipso cognoscit.

Stat. quaest. Dicimus, quod nemo negat, judicia quae Deus de seipso habet, v. c. «se esse infinitum, Dominum omnium, ens summae bonitatis,» fieri sine ullo medio termino, non deductive, sed ex immediato veritatis intuitu.

Prob. Essentia Dei est 1) infinita, et infinite cognoscibilis, sicut intellectus Dei est infinitus, et infinite cognitivus; 2) intime conjuncta et praesens intellectui divino, imo cum eo identificatur a parte rei; — *a.* ita habetur 1) perfecta proportio inter cognitionis objectum et subjectum, et 2) immediata praesentia objecti ad subjectum; *e.*

Objic. Intelligere est essentia divina, a parte rei: *a.* intelligere non potest esse primum objectum intellectus; *e.* — *R. c. maj.* — *d. min.* in creatis, *c.*; in actu puro increato, *n.* [1] actus creaturae sunt aliquomodo effecti et causati ab objectis, unde ab ipsis sunt distincti; — 2) actus creatus non est ita immaterialis et purus ut possit secundum se totum esse reflexivus in seipsum, sed est ut motus directe tendens in objectum a se diversum].

Propositio 42.

Deus possibilia, et creata, et necessario futura judicans esse talia, in seipso tanquam in medio cognoscit.

Notiones. 1) *Possibilia*: sensu latissimo considerata: a) in suo ultimo fundamento et ratione essendi, b) in suo esse formali possibilium, quod oritur ex ipsa eorum essentia (cfr. ontolog.), c) in suis relationibus inter se, fundatis in perfectionibus eorum; quae sunt veritates ordinis idealis seu metaphysici.

2) *Creata*, i. e. supposita praecipue, et *necessario futura*, i. e. actiones praecipue et effectus suppositorum.

Prob. 1^a pars (possibilia). Deus suam essentiam perfecte comprehendit; *a.* vi talis comprehensionis exhibentur etiam omnes ejus imitabilitates, et entia quae essentiam divinam varie participant; quae sunt possibilia; et eorum relationes fundatae in illis imitabilitatibus ut notis positivis; *e.*

Prob. 2^a pars (creata et necessario futura). Deus suam voluntatem ac potentiam perfecte comprehendit; *a.* vi talis comprehensionis exhibentur etiam decreta voluntatis hoc et illud creandi, et executio creandi et conservandi, et concurrendi ad hunc et illum effectum naturalem; *e.*

Objic. 1° Eo ipso quod cognitio est in alio et ex alio, est abstractiva et discursiva; *a.* actus realiter abstractivus et discursivus in Deo repugnat; *e.*